

Asiantuntijanlausunto eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle

Kehityspolitiikan ylivaalikautinen selonteko

Sadankomitea kiittää mahdollisuudesta lausua koskien kehityspolitiikan ylivaalikautista selontekoa. Asiantuntijalausunto keskittyy kehityspolitiikan ulko- ja turvallisuuspoliittiseen puoleen.

Kehityspolitiikan ylivaalikautinen selonteko on kaiken kaikkiaan hyvä ja selkeä. Se linjaa Suomen kehityspolitiikkaa vaikuttavasti pitkällä aikavälillä, ja ihmisoikeudet, rauha ja demokratia sekä globaaleihin ilmiöihin vastaaminen ovat sen keskiössä.

Kehityspolitiikka on vahvasti osa ulko- ja turvallisuuspolitiikka. Tämä tuodaan selonteossa hyvin esille. Kehityspolitiikka on monella tapaa vastaus huoleen nopeasti muuttuvasta ja ennakoinnattomasta toimintaympäristöstä. Kehityspolitiikalla ratkaisemme monin paikoin globaaleja ongelmia, jotka ovat merkittäviä turvallisuushaasteita kuten ilmastokriisiä, eriarvoisuuden kasvua ja pandemioita.

Selonteossa sanotaan, että: ”Suomen kehityspolitiikka vahvistaa rauhaa ja turvallisuutta sekä ennaltaehkäisee konflikteja tukemalla rauhanomaisten ratkaisujen etsintää ja vakaiden yhteiskuntien luomista”. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tulee kokonaisuutena tukea tätä tavoitetta ja se tarkoittaa, että mikään toiminta ei saa olla ristiriidassa tämän kanssa. Selonteossa ei mainita sanallaan aseidenriisuntaa vaikka asevarustelu ja käytössä olevat aseet pahentavat konfliktien seurauksia ja voivat viedä mahdollisuuden konfliktien rauhanomaiselta ratkaisulta. Asekaupan sääntely on olennainen osa ennaltaehkäisevää rauhantyötä ja Suomen tulisi olla suunnannäyttävä aseidenriisuntakäytäytksissä.

Osana kansainvälistä yhteistyötä Suomen on tärkeä tukea ja osallistua YK:n aseidenriisuntaan ja kansainvälisiin asekieltosopimuksiin. Tämä tarkoittaa esimerkiksi entistä vahvempaa aseidenriisunnan edistämistä ja asevalvonnan tehostamista, kuten sen toteutumista, että Suomi ei saa viedä sotatarvikkeita ihmisoikeuksia polkeviin tai sotaa käyviin maihin kuten ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa todetaan. Autoritaaristen maiden varustautumisen tukeminen lisää näiden maiden ja lähialueiden epävakautta ja vie pohjaa kestävältä rauhalta ja turvallisuudelta ja voi johtaa inhimilliseen kärsimykseen.

Monenkeskisen yhteistyön ja kansainvälisen sääntöpohjaisen yhteistyön tukeminen ja vahvistaminen on Suomen kaltaiselle pienelle valtiolle ensisijaisen tärkeää. Suomi on ja voi olla todellisuudessa kokoaan isompi toimija. Selonteossa tuodaan esille Suomen resurssien vaikuttavaa käyttöä ja kehitysyhteistyön tuloksellisuutta pitkällä aikavälillä. Pohjoismaat ovat Suomen läheisin ja tärkein viiteryhmä, mutta verrattuna muihin Pohjoismaihin, erityisesti Ruotsiin ja Norjaan, Suomen kehitysyhteistyö on valitettavasti aivan eri tasolla. Suomen tulisi hakea kunnianhimoa näistä maista kehityspolitiikkaansa ja löytää rohkeutta nostaa käytännön teot ml. resurssit samalle tasolle. Kehitysyhteistyön rahoituksen nostaminen tavoitteeseen (0,7 % BKT:sta) on aivan mahdollinen saavuttaa lähivuosina, tarvitaan vain

poliittista tahtoa. Vertailun vuoksi esimerkiksi Hornet-hävittäjät korvaavaan HX-hankkeeseen laitetaan lähivuosina 0,7 % BKT:sta. Tämä päätös tehtiin ilman tarpeellista harkintaa ja keskusteluita, ja kyseessä on kuitenkin vain yhden lentokaluston korvaaminen, mikä on pieni osa koko Suomen puolustuspolitiikkaa.

Verrattuna kehitysbudjettiin Suomen puolustusbudjetti on kansainvälisesti vertailtuna korkea. Vuonna 2021 BKT-osuus on 2,1 prosenttia ja se tulee strategisten hankkeiden myötä vielä kasvamaan. Maailman sotilasmenot olivat viime vuonna 1640 miljardia euroa, kasvua oli 2,6 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Euroopan sotilasmenoissa nousua oli neljä prosenttia. Suomi tulee näillä näkymin olemaan seuraavat vuodet EU-maiden kärjessä puolustusmenoillaan. Voisiko se olla sitä ennemmin kehitysmenoillaan? Toimintaympäristöön vaikuttaminen kestäväällä ja pitkäjänteisellä tavalla tapahtuu paremmin kehityspolitiikan kuin varustautumisen kautta.

Selonteossa sanotaan, että: ”Euroopan unioni ja sen jäsenmaat ovat yhdessä maailman suurin kehitysrahoittaja, ja osana unionia Suomen tulee vaikuttaa aktiivisesti unionin kehityspolitiikkaan ja ulkosuhteiden kokonaisuuteen”. Tämä tarkoittaa, että Suomen pitää ajaa ihmisoikeusperustaista ulko- turvallisuus- ja kehityspolitiikkaa EU:n sisällä ja varmistaa, että EU:n kehitysrahoitusta käytetään vain kestävää rauhaa ja turvallisuutta edistävään toimintaan, ei mihinkään sotilaalliseen toimintaan. Suomen tulee suhtautua kriittisesti esimerkiksi Euroopan rauhanrahastoon, joka korvasi aiemman Afrikan rauhanrahaston ja jolla voidaan tukea kumppanimaiden varustautumista. Laiton asekauppa herättää huolta Afrikassa ja esimerkiksi EU:n pienasestrategiassa sanotaan suoraan EU:n aseviennin aiheuttaneen ongelmia Afrikalle. Strategiassa todetaan, että afrikkalaisiin konflikteihin vaikuttavat vahvasti laittomat aseet ja että näiden aseiden lähteenä on myös alun perin laillisesti valmistettuja ja vietyjä eurooppalaisia aseita.

Selonteossa sanotaan: ”Vaikka kehitysyhteistyö on pitkäjänteistä toimintaa, se myös uudistuu jatkuvasti: toimintaympäristö muuttuu ja uutta tietoa ja osaamista on käytettävissä. Suomalainen kehitysyhteistyö on innovatiivista. Uusien sosiaalisten ja teknologisten innovaatioiden luominen ja soveltaminen ovat avainasemassa Agenda 2030:n tavoitteiden saavuttamiseksi”. Suomen tulee panostaa rauhanomaisten ja kestävää kehitystä edistävien teknologioiden kehittämiseen, tutkimuksen tukemiseen ja hyödyntämiseen ennemminkin kuin sotilaskäyttöön tarkoitettujen, kuten autonomisten asejärjestelmien ja valvontateknologian.

Kestävää kehitystä ei ole ilman rauhaa. Tavoitteen 16 mukaisesti rauhaa rakennetaan myös edistämällä oikeudenmukaisuuden ja hyvän hallinnon toteutumista. Luottamusta ja yhteiskunnallista vakautta luodaan esimerkiksi korruption torjunnalla, ilmaisun vapauden tukemisella, osallistavalla ja läpinäkyvällä päätöksenteolla sekä edistämällä ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa. Näiden toteutumisen turvaaminen kehittyvissä maissa on myös rauhan edellytys.

Suomen Sadankomitea ry:n puolesta,

Anni Lahtinen
pääsihteeri